

C.36 - 2 - 12

Incipit epistola Iſidori iunioris hiſpalenſis epiſcopi ad
Braulionem ceſar auguſtum epiſcopum.

Domino meo et dei ſuo braulio
lioni epiſcopo: Iſidorus. Omni de
ſiderio deſideravi nunc vide
re faciē tuā: et vtiā aliquan
do impleat deus votū me
um anteq̃ moriar. Ad pre
ſens autem deprecor vt cō
mendes me deo orationib⁹
tuis: et vt in hac vita ſpez me
am impleat et in futuro bea
titudinis tue confortius mi
hi concedat. Et manu ſua.
Ora p nobis beatiffime do
mine et frater.

¶ Braulio ad Iſidorus.

Domino meo et vere domino: chriſtoſo ele
cto Iſidoro epiſcopo ſummo. Braulio ſeru⁹
inutilis ſanctorū dei. O pie domine et viroꝝ
preſtantiffime: ſera eſt ingreſſio: et tarde data
eſt mihi ſcribēdi optio: q̃ peccatis meis exi
gētib⁹ nō tantūmodo ſterilitatis vel inopie
malo: vtz etiā peſtis mortalitatis luis et ho

ſtilitatis quo minus ingreſſe horribili ſum p̃cedit incur
ſu. Nūc autē et ſi mille neceſſitatib⁹ et mille curis attrit⁹ poſt
longū miſericōdīe tps veluti ab improbi ſoporis vt ita dixeris
grauedine ſuſcitatus: iſti meq̃ ſuggeſtiones affatib⁹ depen
dere p̃ſumo ſalutis obſequi: et cordis et corpis humilitate
p̃ſtratus: imprecādo excellētiffimā tue beatitudinis poteſta
tem: vt peculiare famulū quē pio illo ſacre dignatōis intui
tu ſemp̃ habuiſti ſuſceptū: vtz in finē habere iubeas cōmē
datū. Nā et ego (xps nouit) graui dolore diſcentiō q̃ emēſo
tpe taz p̃lixo vel nūc veſtꝝ nō mereor videre aſpectū: ſed
ſpero in illū qui nō obliuiſcit miſereri: nec repellit in finē
q̃ exandiet p̃ceꝝ pauperis: et veſtro me miſep̃z repreſentet
aſpectū. Suggero ſane et omnimoda ſupplicatōe depoſco:
vt libz etymologiaz quē iam fauēte dño audiui⁹ conſu
matū: p̃miſſiōis veſtre memores ſuo veſtro dirigere iubea
tis: q̃ vt mihi ſum p̃ſcius: magna ibi ex parte fui tui poſtu
latōe ſudaſti. Et iō in me p̃mū exiſte munificus: ſic in ſcōꝝ
cōtribus et ſcliz habearis et p̃m⁹. Feſta etiā ſynodi in qua ſin
taurius exanimis veſtri igne: et ſi nō purificatus: inueni⁹ tñ
decoctus: q̃ſo vt veſtro inſtinctu a filio veſtro dño rege: no
bis dirigat cito. Nā et nra ei⁹ ſic flagitauit gloriā ſuggeſſio:
q̃ multū in cōſilio p̃ inueſtigāda opus eſt veritate. Dece
tero creatoris altiffimi pietatē efflōgito vt coronā beatitu
dinis veſtre p̃ integritate fidei: et ſtatu eccleſie ſue lōgo tpe
p̃cipiat p̃ſeruare: meq̃ inter oblatrātia p̃ſentis mūdi va
ria et innumerabilia diſcrimina munitū reddat tue interceſ
ſionis grā ac reconditū in gremio memorie tue tutū ab om
ni tēpeſtate peccati oratu ṽro efficiat trinitas ſacriſſima.
Et manu ſua. Ego ſeru⁹ dñi Braulio Iſidoro in dño: fruār
te lucerna ardens et non marceſcens.

¶ Iſidorus ad Braulionem.

Domino meo et dei ſervo Braulio epiſcopo: Iſi
dorus. Quē te in cōlumen cognoui: grās xpo
egre vtiā cui⁹ cognoui ſalutē: in hoc corpe
aſpicerē et viſſionē. Quā autē mihi enenit pro
peccatis meis manifeſtabo: q̃ nō fui dign⁹
tua p̃legere eloquia: ſtatim vt accepi pictatiū
tū: puer regius ad me venit: dedi cubicula
rio meo illō pictatiū: et conſeſſim ambulauī ad p̃ncipem vt
poſtea p̃legerē reſcriberēq̃. Reuerſus e palatio regis: non
ſolū ſcripta tua nō inueni: ſz etiā q̃d aliū in caſtris fuit pe

ryr: et iccirco ſcit dñs: luxi meritū meū: q̃ nō p̃legi eloquiū
tū: ſz rogo vt quēcūq̃ occaſio euenerit: reſcribe mihi. Et
gratiā vbi tui nō auferas: vt q̃d ex meo delicto p̃didit: itēz
grā tua recipiā. Et manu ſua. Ora p nobis beatiffime dñe.

¶ Braulio ad Iſidorum.

Domino meo et vere dño chriſtoſo: electo Iſi
doro epiſcopo ſummo. Braulio ſuis inutilis ſan
ctorū dei. Solet repleti leticia hō interior ac
ſpiritalis: cū ingreſſioe fugit amātis. Ob id
velle meū ē mi dñe reuerēdiſſime: niſi cul
paz maceria meaz obſiſtat et benigne te in

gſtione meā amplecti: et q̃relaz calūniā patiēter accipere.
Utrūq̃ enī ago: et officiū ingreſſiois p̃ſoluo: et tibi oꝝra te cau
ſaz meaz neceſſitates dirigo: q̃d vt benigniſſime tuo audi
tui admittas i ingreſſu hui⁹ dictatōis poſtūq̃ p̃ſtratus pe
to a culmine veſtri apoſtolatus: vt q̃q̃ vacillet calūnie ob
ſectio vbi lachrymaz eſt interceſſio: cū lachrymē nō ſint ſi
gna calūnie: tñ ſint opto et lachrymabiles calūnie et calūnia
biles lachrymē: ſz vtrūq̃ p̃ licētioſa amoris p̃ſumptōe: nō
aut p̃ arrogātice temeritate: ſz iaz cauſaz exordiar. Septez
niſi falloꝝ aſnoꝝ ſe tpa gyrāt: ex quo me memini libros a te
p̃ditos originū poſtulaſſe vario diuerſoq̃ mō p̃ite me fru
ſtratū cē: et abſenti nil ide te reſcripſiſſe: ſz ſtūli dilatōe mō
needū eſſe p̃fectos: mō needū ſcriptos: mō meas ſras iter
cediſſe: aliāq̃ mltā opponēs ad hāc vtz diē p̃uēim⁹: et ſine
petōis effici aīm⁹ p̃durat. Ob hoc et ego vertā p̃ces i q̃relā:
vt q̃d ſupplicatōe nequi: vel calūnia laceſcēdo valeat ad
piſci. Sepe nāq̃ ſolet mendico p̃deſſe vociferatio. Quocir
ca cur q̃ſo te dñe nō tribuas q̃d rogariſ: Unū ſcias: vt non
dimittā quaſi fingēs me nolle negata. Sz querā: et inſtāter
querā: quoniſq̃ aut accipiā aut eliciā p̃ſumo redeptore iu
bente. Querite et inuenietis: et aduētiēte: pulſate et aperietur
vobis. Quēſui et quero: et tūq̃ pulſo. Unū et clamito vt ape
rias. Nā hui⁹ argumētū me conſolat inuētiō: q̃ q̃ cōtēpſiſti
poſtulatē: exaudies forte calūniatē. Dic ergo ſciētē tue
ingero quē nec ſtulti iactationē nouit: aliq̃d ſuggerere iſpi
ens p̃fectio p̃ſumo. Nec tñ erubeſco impit⁹ diſertiffimo
log: ap̃lici memor p̃cepti quo p̃ceperit libēter ſufferre inſi
piētē. Quāobz accipe clamores calūnie. Cur rogo talētoꝝ
diſtributionē et cibarioꝝ diſpēſationē tibi creditā buculq̃
retētas. Jā ſolue manū: impitire familiſ: ne inopia pereat
famis. Noſti q̃d creditō: veniēs repoſcat a te. Nō minueſ
tibi q̃d dederis nobis. Memoz eſto panis et panib⁹ multū
tudine ſatiatā: et ſupeſſe reliq̃as fragmētōꝝ magnitudie pa
nū. An putas donū tibi collatū p̃ te ſolūm eē datū: Et ve
ſtrū ē et noſtrū: cōe eſt: nō puatū. Et q̃s dicere vel inſan⁹ p̃e
ſumat: vt puato tuo gaudeas: q̃ de cōmuni tñ inculpabili
ter gaudere ſcias: Nā cū deus tibi economiā ſui theſauri et
diuitiaz ſalutes ſapiētē et ſciētē tenere ceſſerit: cur larga
manu nō effundis: q̃d dādo nō minues. An cū in mēbris ſu
perni capitis vniſq̃ q̃d nō accepit: ſic in altero poſſideat
vt alteri q̃d habet poſſidēdū ſciat: tu forſitan: iō nobis par
cus exiſtis: q̃ q̃d mutue a nobis reſumas non iuenis. Sz ſi
habētis dās: ab illo mercedis fructū reportas. Sin vō nō ha
bēti tribuis: p̃ceptis euāgelicis ſatiſfacis: vt reddat tibi in
retributōe iuſtoꝝ. Proinde et ego remordeor ſciētia: eo q̃ i
me ammicabile nihil boni ſentiam. Quō iubemur p̃ chari
tatē ſeruire inuicē: et vniſq̃ q̃d accepit gratiā i alterutro
illā adminiſtrare ſic boni diſpēſatores multiformis gratiē
dei: atq̃ vniūq̃ ſicut diuiſit deus menſurā fidei i vno cō
page mēbroꝝ debeat ea ceteris p̃tib⁹ cōmunicare: q̃ bec
oia opat vni⁹ atq̃ idē ſp̃s diuidēs ſingulis pur vult: ſed
ad vñ ac peculiare ſubſidiū q̃d p̃miſi recurro ad inoppor
tunitatē. ſamicam amicicia deſtitutus: ac nullam mēbroꝝ
honeſtoꝝum gratia decoratus. Ic circo audi vocem meam
tor interiacentibus terris. Redde redde quod debes. Nā

seruus: fuus es xpi et xpianorū vt illis sis maior omnibus no-
stris: et qz nostri causa tibi collata presentis gratia: sitientib⁹
animis sciētiq; fame cruciaris impiri nō dedigneris. Nō
sum saltim pes qui ad iniuncta discurrere possim alio ec-
clesiē mēbroz. s. iudici obedientie discursu parere: nec pnci-
patui capitis ipetrati obsequēdo placere. Quin et si de inho-
nestiorib⁹ mēbris me eē scia sufficiat: qz que te pstat a capi-
te pcepisse p me ē dignum egere: nec me te non egere q̄uis
minimū: xpi tñ sanguine redēptū. Nā non dicit caput pedi-
bus: nō estis mibi necessarij: quō q̄ vident mēbz corporis
ifirmiora eē necessariora sūt: et que putant ignobiliora esse
corpis mēbra bis honorē abundantiorē circūdant: et q̄ ibo-
nestiora sūt nra: maiorē honestatē habēt. Sic itaq; creator
noster ac dispēfator: cūcta dispēfat: vt tū in altero alteri do-
na dīna q̄ in se nō pcpit possidēda tribuāt: charitas cumu-
let. Deniq; tūc bene multiformis gratia dispēfat: qñ acce-
ptum donū et eis qui hoc non habent credī: qñ ppter eum
cui impendit datū putat. Hoc apli capitulū a nobis in par-
te pmissuz: optime nouit prudētia charitatis vestre: huic re-
gi agnere totū: et q̄cūq; sumatim tetigi: te pcul dubio nosse
melius latet nulluz. Itaq; hoc solū superest qd̄ et magnope-
peto: vt p̄stes postulata: et si non pro me: saltim p ipsa chari-
tate diuini: imptita. Pro qua iubemur et nosse et p̄stare oīa
et sine qua nihil sunt oīa. S. et si q̄ supflua: si q̄ negligēt: si
qua minus humiliter aut inutiliter poti⁹ effudi q̄ dixi: cun-
cta queso benigne suscipias: cūcta ignoscas: cuncta oīes vt
deus ignoscat. Ergo et hoc innotescō: libros etymologiarū
quos a te dño meo posco: et si detruncatos corrososq; iam a
multis haberi: inde rogo vt eos mibi trāscriptos integros
emendatos et bene coaptatos digneris transmittere: ne ra-
pius auiditate in puerum cogar vitia p virtutib⁹ ab alijs
sumere. Ego aut opto q̄uis nulli⁹ egeas: et vtroneq; dicant
putere mercedes: vt dignatio vestre benignitatis imperet
nobis in id qd̄ et possum⁹ et valemus: rātū vt obsego nostro
vtaris: imo charitate que de⁹ est pfruaris. His igit explet
erāt mibi questioēs de sacris diuinisq; paginis quaz mibi
expositionem cordis vestri lumen aperiret: si tñ et nobis iu-
bes resplendere et diuine legis obscura referare. Nec si ista
que peto percepero de illis silebo: s. viā referas capiēde fi-
ducie. Cum in hac prima fronte nō me cōfodieris stimulis
verecundie: rignauit meo locū dederis venie q̄ quem dili-
gebas quālibet immeritū nō iusseris reprobare: qz ignomi-
niosum valde videtur ac vile si nec dum satiatas qui chari-
tate ab eo quem amabat inuenitur recedere. Obsequio au-
tem meo seruitutis impendo iura salutis: et queso pietates
sanctissime vestre potestatis: vt pro me orare digneris: qua-
tenus quotidie fluctuantē animā in malis: et tuo intercessu
lucris et ad portū trāquillitatis eterne perducas: erutam
a miserijs et ab scandalis. Dulce mibi fuit diu ad te loq; qua-
si coram positus vultū videre tue faciei. Ideo nec verbosi-
tatem caui: et temeritatem fortassis iucurri: sed aut hoc aut
aliud agere debui: tantū vt quod nolui per humilitates:
saltem tribuas p tumultuātes improbitatem. Ecce quan-
tam audaciā dedit mibi gratie vestre beniuolētia. Et ideo
si quod in hoc displicuerit sibi imputet que tantum amat:
vt timores tollat. Nā perfectior charitas foris mittit timo-
rem. Speciali quozq; gratia fretus: speciali domino in quo
vires sancte ecclesie consistunt suggero: vt qz eusebius no-
ster metropolitani discensit: babeas misericordie curam.
Et hoc filiolo tuo nostro domino suggeras: vt illuz illi loco
p̄ficiat: cuius doctrine sanctitas ceteris sit vitę forma.
Dunc autem filium p̄sentem beatissime potestati vestre
per omnia commendō: et tam de his que hic suggestimus:
q̄ etiam de his que supra quēlibet sumus eloquio vestro per
cum illustrari mereamur.

¶ Item Isidorus ad Braulionem.

Domino meo et dei suo Braulioi epō: Isido-
rus. Tuę sanctitatis epistolę me in vrbeto-
letana inuenerūt. Nā p̄motus fuerā causa
p̄cily. S. q̄uis iussio p̄ncipis in itinere possi-
tū remeare me amouissz: ego tñ: qz p̄pingoz
erā p̄sentie ipsi⁹ q̄ regressioni: malui potius
cursum itineris nō itercludere. Vei ad p̄sen-
tiā p̄ncipis iueni p̄sentē diaconū tuū: p eū eloga tua suscipi-
ens: ap̄lex⁹ suz et legi: et de salute tua deo grās egi: desiderio
oī desiderās: q̄uis debil atq; fessus: fiducia tñ hīs p xpm i
hac vita vidēdi te: qz spes nō pfundit p charitatē q̄ diffusa
ē i cordib⁹ nris. Codicē etymologiarū cū alijs codicib⁹: d̄ itū-
nere trāsmisi: et licz emēdatū pualitudie tñ tibi mō ad emē-
dādū statuerā offerre si ad destinatū p̄cily locū puenissz.
De p̄stituēdo at epō tاراconēsi si eā quā petisti sensi sniam
regis: si tñ et ipse adhuc vbi certū p̄uertat animū illi manet
icertū. Peto at vt p meis pctis ap̄ dñz existere digneris
intercessor: vt ipetratu tuo deleat delicta mea: et remittat fa-
cinora. Itēz manu sua. Ora p nob̄ btissime dñe et frater.

¶ Item Isidorus ad Braulionem.

N tibi sic pollicitus sum misi opus de quarūdā
reꝝ origine ex veteris lectōis recordatione col-
lectū: atq; ita in quibusdā locis annotatum sicut
extat cōscriptuz stilo maiorum.

¶ Incipit liber primus etymologiarū sancti Isidori hispa-
lensis epi.

¶ De disciplina et arte. Cap. I.

Disciplina a di-

scendo nomen accepit. Vñ et
scia dici p̄t. Nā scire dictū ē
a discere: qz nemo nrz scit
nisi qz discit. Alr dicta disci-
plina: qz dicit̄ plēa. Ars vō di-
cta est q̄ artis pceptis regu-
lisq; p̄stet. Aly dicūt a gre-
cis hoc tractū eē vocabulū
αποτομο αρητο .i. a vtu-
te: quā sciaz vocauerūt. In-
ter artē et disciplinā plato et
Ari. bāc dñaz eē voluerūt:

dicētes artē eē i his q̄ se et alr h̄re possūt: disciplinā vō eē que
de his agit q̄ aliter euenire nō possunt. Nā qñ veris dispu-
tationib⁹ aliquid differit: disciplina erit: qñ aliquid verissimi-
le atq; opinabile tractatur: nomen artis habebit.

¶ De septē liberalib⁹ disciplinis. Cap. II.

Discipline liberaliū artū septē sūt. P̄ria grāmati-
ca. i. loquēdi p̄tia. Scōba rhetorica q̄ pp̄ nitorē et
copiā eloq̄nie sue maxie i ciuilib⁹ q̄onib⁹ neciā
existimat. Tertia dialectica cognomēto logica: q̄
disputatiōibus subtilissimis vā fecernit a falsis.

Quarta arithmetica q̄ p̄tiet nūeroꝝ casus ac diuīōes. Qui-
ta musica: q̄ in carminib⁹ cantib⁹q; p̄stet. Sexta geome-
tria: q̄ mensuras terre dimensionēsq; cōplectit. Septima
astronomia: que continet legem astrorum.

¶ De litteris communibus. Cap. III.

Rimordia grāmaticę artis litterę cōmūes
existūt: q̄s librarij et calculatores sequunt:
quaz disciplina velut qdā grāmaticę artis
ifantia ē: vñ et eā Varro litterationē vocat.
Litterę aut sunt idices reꝝ: signo verboꝝ:
qb⁹ tāta vis ē: vt nobis dicta absentū sine
voce loquant. Verba eni p oculos nō p au-
res introducūt. Vñs s̄raz repertus est ppter memoriā re-
rum. Nā ne obliuione fugiāt: litteris alligāt. In tāta enim
reꝝ varietate nec disci audiēdo poterāt oīa: nec memoria
cōtinēri. Litterę autēz dicte qñ legiterē: q̄ iter legentibus

psent: vel q in legendo iterentur. Littere latine & grece ab hebreis videntur exorte. Apud illos enim prius dictu e Aleph. deinde ex simili enuciatioe apud grecos tractu est Alpha: ide apud latinos A: Traslatoz eni ex simili sono al teri lingue littera addidit: vt nosse possim lingua hebraica ois linguaru ac litteraru ee matre. Sz hebrei viginti duo bus elemetia litteraru fm veteris testameti libros vtunt Greci vo. z. 4. Latini iter vtrazq lingua pgrediētes. 23. ele menta habent. Debrezof lras a lege cepisse p moysen. Sy. roz aut & chaldeoz per abrahā. Un & cū hebreis & nume ro & sono p cordat: solis characterib discrepat. Egyptioz lras Jsis regina in achis filia: de grecia venies in cpyptum repperit: & egyptys tradidit. Apud egyptios aute alias ha buisse lras sacerdotib: alias vulgus. Hecaru lrasu vsum p mi phenices inuenit. vñ & Lucan: phenices pmi magni si credit ausi: Masura rudib vocē signare figuris. Dinc e qz pheniceo colore libroz capita scribunt: qz ab ipsis lre initiu habuerūt. Cadmus agenoris fili greceas lras a phe nice in greciam. 17. pmi attulit: α β γ δ ε ζ η θ ι κ λ μ ν ο π ρ σ τ φ. His Palamedes troiano bello tres adiecit H X Θ post quē Simonides silt tres alias adiecit ϑ ψ. Y litte raz Pythagoras sami ad exēplū vire humanę pmi forma uit. Quis virgula subterior pma etate significat: certa qz pe & qz adhuc se nec vity nec vtutib dedit. Binus aut qd supest ab adolecētia icipit: cui dextra ps ardua est: sed ad beatā vitā redēs: sinistra faciliōz: sz ad labē iteritūqz dedū cēs. De q sic Peritus ait. Et tibi que samios deduxit lra ra mos: Surgētē dextro mōstrauit limite callē. Quinqz autē esse apud grecos mysticas litteras. Prima. Y. que humanā vitā significat: de q nūc dicim. Secda theta. θ. q mortē si gnificat. Nā iudices eandē lras thetā apponebāt ad horū noia qz supplicio afficiebāt & dicitur thetā αὐτοῦ τὸν αὐ τοῦ. i. a morte. Un & bz p mediū teluz. i. mortis signū: de q qdā sic ait. Omīlū aī alias iscliz lra thetā. Tertia thau. τ. figurā demōstrās dñicę crucis. Un & hebraice signū iterp tat: de qua dictū est in ezechiele angelo: Transi p medias irim & signa thau i fronte viroz gemētū & dolentiū. Reli quas vo duas sumā & vltimā sibi vēdicat xps. Ipse enim pncipiū & finis dicēs: Ego suz alpha & ω. Cōcurrētib enim in se innicē. ad. ω. vsq deuoluī: & rursus. ad. α. repli catur: vt ostēderet in se oīs: & inity deursuz ad finē: & finis decursuz ad initū. Oēs aut littere apud grecos: & vba com ponūt: & numeros faciūt. Nā alpha. α. littera apud eos vo cat in numeris vñ. Ubi aut scribūt beta. β. vocatur duo vbi scribūt gama. γ. vocat in numeris ipsoz tria: vbi scri bunt delta. δ. vocat qtuor: & sic oēs littere apud eos nume ros habēt. Latini aut numeros ad lras nō cōputāt: sz sola verba pponūt: exceptis aliquib q numeros figura demon strant: vt i. pro vno: c. pro centū. o. pro veingentis. l. pro qnq ginta. m. pro mille. v. pro qnqz: & x. pro decē. littera q & in fi gura cruce significat: & in numero decē demōstrat. Latias litteras carmētis nympha pma italīs tradidit. Carmentis aut dicta qz carminib futura canebat. Ceterū pprie voca ta nicostrata. Littere aut aut sūt cōes hnt liberales. Lōes dicte: qz multi eis vtunt in cōe: vt scribere & legere: libera les: qz eas tm illi nouerūt: q libroz scribūt: recteq loquen di dictādiz rōnē nouerūt. Litterarū duplex modus ē. Di uident eni pncipaliter in duas ptes: in vocales & consonātes. Vocales sunt q directo biatu faucū sine vlla collisiōe va rie emittunt: & dicte vocales qz per se vocē ipleāt: & p se syl labā faciāt: nulla adherēte consonante. Consonantes sunt q diuerso motu lingue vel ipressiōe labioz efficiunt: & voca tē consonātes: qz per se nō sonant: sed iunctis vocalib conso nant. De in duab partib diuidūt: in semi vocalib & i mu tis. Semi vocales dicte eoq: quidā semifonū de vocalibus habeant. Ab e. quippe vocali icipiūt & desinūt in nālē sonū

vt. f. l. m. Mute aut dicte: qz nīl subiectis sibi vocalib ne qua qz erūpūt. Si d eis extremū vocalis detraheris sonuz inclusuz littere murmur sonabit: vt. b. c. d. Vocales aut et semi vocales: & hnt: a veterib sone: & semifone: & sone di cte sunt. Inter vocales aut i & u apud grāmāricos varias habēt significatiōes. Nā mō vocales sūt: mō semi vocales: mō medie sunt. Vocales ideo sunt: qz solē posite syllabas faciūt: & alyz consonantibus iungūt. Consonātes iō habent: qz iterdū habēt post se vocales in eisdē syllabis cōstitu tas: vt iuno vates: & habent pro consonantibus. Medie aut ic circo dicunt: qm nāliter solē mediū sonū habēt: vt illi vni us. Cōiuncte alyz pingui sonāt: vt ianus vanus. Sole eni posite aliter sonāt: aliter iuncte. 3. vero ppterea iterdū du plex dicūt: qz quotiescūqz in metro iter duas vocales inue nit: pro duab consonantibus habet: vt troia. Heminat. n. ibi sonus eius. U quoqz littera pinde iterdū est nihil: qz alicu bi nec vocalis: nec consonā ē: vt qz. Vocalis eni nō ē: qz i se quī: consonā nō ē: qz q pcedit: ideoqz qm nec vocalis nec consonā ē: sine dubio nihil ē. Eadē & digāmon a grecis voca tur: qm sibi met alysqz vocalibus iungit: q ideo digāmon di cūt: q duplex ē istar lre q duplex gama bz: ad cui similitudi nē iunctas vocales digāmō appellari grāmāici voluerūt. vt votū virgo. Inter semi vocales: aut qdā ligde dicunt. p ppterea: qz iterdū in vna syllaba posite alyz consonantibus deficiūt: & a metro excludunt: ex qb due apud latinos liq scūt. l. & r. vt fragor & flar. reliq m. & n. apud grecos liq scūt: vt mnestheus. Decē & septē aut latinis lris ver scriptura cō statat. Un & latine noiant: illa rōne. f. qz ab e vocali incipi unt: & in mutū sonū desinūt: vt sūt semi vocales: vel q a suo sono icipiūt: & in vocalē & desinūt: vt sūt mute. Suerūt au tez in pncipio. i. idest a b c d e f g i l m n o p r s t z u. V aut lra pro sola aspiratiōe adiecta ē postea. Un & a plerisq aspiratio putat. cē nō littera: q pinde aspiratiōis nota of. qz vocē eleuat. Aspiratio eni ē sonus vberi eleuat cui cō traria ē: p dia: son eqliter flexus h littera: Salui. Ludī magister postea latinis adiecit: vt in sono discrimē faceret duarū litterarū. c & q. q ideo supnacula dicūt: qz exceptis ka ledis supflua iudicat: p c eni vniuersa expmim. Q litterā nec greci resonāt: nec hebrei: exceptis eni latinis hac nulla alia lingua bz: hec pus nō erat: vñ & ipsa supnacula ē vocata qz p c cūcta veteres scripserūt. X littera vsqz ad Augusti tpa: mōdū apud latinos erat: sz pro ea c & f scribebāt: vnde & duplex vocat: qz pro c & f ponit: vñ & ex eisdē litteris cōpo sitū nomen bz. A grecis duas litteras mutauit latinitas: y & z: ppter noia. f. greca: & he apud romanos vsqz ad augu sti tēpus nō scribebant: sed p. z. duo s ponebant: vt hilaris sat: pro y vo i scribebant. vñcūqz aut littere tria accidūt: nomē: quō vocē figura: quo caractere signē prās: q vo calis: q consonā habet. potestātē nā dedit: volūtas ordi nez. A qbusdā & ordo adyfici. i. q pcedat: q sequat: vt a por sit: sequēs b. A aut in oibus gētibus iō prior ē lrasu pro eo q ipsa prior nascētibus vocē apiet. Noia aut litterarū gē tes ex sono pprie lingue dederūt notatis ozis sonis: atqz di screrūt. Nā postq eas aiaduenerūt: & noia illis & figuras i posuerūt. Figuras aut partim ex placito: partiz ex sono lit terarū formauerūt: vt puta. l. & o. quaruz vñus sicut exilis sonus est: ita tennīs virgula: alterius pinguius sonus: sic & plena figura. Inter figuras litterarū & apices veteres disti xerūt. Apices autē dictū pro eo q longe sit a pedibus: sz in cacumine litterarū apponitur. Est enim linea iacēs super litterā eqliter ducta. C De grāmātica. Cap. III.

Rāmātica est sciētia recte loquēdi: scribēdiqz rō: origo & fundamētū liberaliū artūz. Decin disciplinis post litteras cōmunes inēta est: vt iā q didicerūt lras: p eā recte loquēdi rationes sci ant. Grammatica aut a litteris nomen accepit.

Grammata enim greci litteras vocant. Ars vero dicta est
q artis preceptis regulisq consistat. Alij dicunt a grecis hoc
tractu esse vocabulum: apo tes aretes. i. a virtute: qua sciencia vo-
cauerunt. Ratio dicta est: quasi oris ratio. Nam orare est
loqui et dicere. Est autem oratio contextus verborum cum
sensu. Contextus autem sine sensu non est oratio: quia non est
oris ratio. Ratio autem plena est sensu voce et littera. Divisiones autem
grammaticae artis a quibusdam 30. dinumerantur. i. partes orationis.
8. vox articulata: littera: syllaba: pedes: accensus: positura: notae:
orthographia: analogia: etymologia: glossae: differentie: barba-
rismi: solocismi: vitia: methaplastici: schemata: tropi: prosa
metra: fabulae: hystoriae.

De partibus orationis.

Cap. V.

Artes omnis primus Aristoteles duas tradi-
dit: nomen et verbum. Deinde donat octo defi-
nitur: sed omnes ad illa duo principalia reuertun-
tur. i. ad nomen et verbum: quae significant personam et
actum. Reliquae appendices sunt: et ex his origi-
nem trahunt. Nam pronomen ex nomine nascitur: cu-
ius officio fungitur: ut orator ille. Adverbi-
um de nomine nascitur: ut doctus doctus. Participium de nomine et verbo:
ut lego legens. Coniunctio vero et propositio vel iteriectio. in omni
xii istarum cadunt. Ideo et nonnulli quatuor partes definierunt: quae
iste superfluae sunt.

De nomine.

Cap. VI.

Nomen dictum quasi notamen quod nobis vocabu-
lo suo res notae efficiat. Nisi enim nomen scie-
ris cognitio rerum perit. Propria nomina dicta
sunt: quae specialia sunt. Unum enim tantum personam si-
gnificat. Species priorum nominum quatuor sunt:
pronomen: nomen: cognomen: agnomen. Prono-
men dictum eo quod non proponitur: ut Lucius quidam.

Nomen vocatur: quod notat genus: ut cornelius: Corneli. n. omnes
in eo genere dicebantur. Cognomen: quod non coniungitur: ut scipio.
Agnomen vero quasi accedens nomen: ut Metellus creticus: qui creta
subegit. Extrinsecus enim venit agnomen ab aliqua ratione. Co-
gnomen autem vulgo dictum eo quod non cognitionis causa sup-
radiciatur: siue quod cum nomine est. Appellativa nomina idem vocantur: quia
coia sunt: et multorum significatione consistunt. Nec in 28. species
diuiduntur: ex quibus corporalia dicta: quae vel videntur vel tangun-
tur: ut celum: terra. Incorporalia quae carere corpore: unde nec vide-
ri nec tangi possunt: ut veritas: iusticia. Generalia quoque: quia
multarum rerum sunt: ut animal. Nam et homo et equus et avis animalia
sunt. Specialia: quae partem demonstrant: ut homo. Species. n. animalium
homo. Principalia: quae primam positionem habent: nec aliunde nascun-
tur: ut mors fons. Derivativa: eo quod ex alio nomine deducuntur.
ut a morte morantur. Diminutiva: quae minuantur sensu ut gre-
culus scholasticus: et intellectus principalia sunt: ut calisto ca-
lypso. Sic. n. grecus et latinus dicitur. Tota latia: quae ex toto in
latinum vertuntur: grecus dicitur odyseus: latinus: vlyxes. Media
dicta: quae ex parte greca sunt: ex parte latina. Eadem et nota
quae corruptum ultimas syllabas: manentibus prioribus: ut apud
grecos alexandros: apud latinos vero alexander: menader.
Dicta autem nomina quae admodum nomina dicuntur: quod de dispa-
ri genere nascitur. Synonyma: hoc est plurinomia. eo quod sit in
pluribus nominibus significatio una: ut terra: humus: tellus: idem
enim sunt omnia. Onyma: hoc est ymnomia: eo quod sit in uno
nomine significatio plurima. ut tumultus nunc mors brevis est:
nunc tumultus tellus: nunc sepulchrum. Est enim in uno nomine signi-
ficatio diuersa. Relativa dicta: eo quod ad aliam referantur perso-
nae: ut magister: dominus: pater. Illa autem quae dicuntur ad aliquid ali-
ter se habentia a tria significatione dicta sunt: ut dexter. Di-
ci enim dexter non potest nisi sinister fuerit. Porro quantitas nomina
ex eo dicta: quod per ea quilibet sit ostenditur: ut sapiens: formosus:

duces. Quantitatis: quod a mensura trahuntur: ut longus brevis.
Patronymica dicuntur eo quod trahuntur a patribus: ut ty-
tides tidae filius: eneius: enec filius. Quis et a maioribus et mi-
nibus ducatur. Cretica. i. possessiva a possessione: ut euadrius en-
sis. Epitheta quae latine adiectiva vel supposita appellantur: eo quod
ad implendam suam significationem nominibus adiciuntur: ut magnus
doctus. Adiectiva ea personis ut magnus philosophus: doctus homo: et
plenus est sensus. Actualia ab actu descendunt: ut dux: rex: cur-
sor: nutritor: orator. Gentis a gente veniunt: ut grecus: roma-
nus. Patria a patria descendunt: ut atheniensis: thebanus. Lo-
ci a loco: ut suburbanus. Verbalia dicuntur: quod de verbo na-
scuntur: ut lector. Participalia: quae sic sonant sicut participia: ut
clemeus prudens. Verbi similia a verbi similitudine dicta
ut contemplator. Nam et verbum est imperatiui modi futuri te-
poris: et nomen quod comparisonem recipit. De omnes species
a nominum appellatione descendunt. Secunda pars nomi-
nis comparatio. Comparatio dicta: quod ex alterius compa-
ratione alterum praefert. Cuius gradus tres sunt: positivus:
comparativus: et superlativus. Positivus dictus: quod primus
ponitur in comparisonis gradu: ut doctus. Comparati-
uus ab eo quod comparativus positivus praefert illi: ut doctior:
plus enim doctior novit quam doctus. Superlativus eo quod co-
parativus superferat ut doctissimus: plus. n. novit quam doctior.
Genera dicta sunt eo quod generentur: ut masculinum et femininum.
Cetera non sunt genera: sed hoc nominum ratio et auctoritas voluit.
Neuter dictus: quod nec hoc est nec illud. i. nec masculinum nec fe-
mininum. Comune dictum quod duobus generibus nominum com-
municatur: ut hic et hec canis. Cui contrarius est epicene: quod utrumque
sexum sub uno genere enunciat: ut hic piscis. Est enim incerti
generis: quod nec natura: nec oculis discernitur: sed sensus tantum pe-
ritia. Omne genus dictum: quod cunctis generibus servit: masculi-
no et feminino et neutro communi et omni. Numerus dictus: quod per eum
vel singularia vel pluralia nomina ostenduntur. Si gura: quod vel sim-
plicia vel composita sunt. Casus a cadendo dicitur: per eos enim infle-
xa nomina variantur et cadunt. Notativus casus dicitur: quod per eundem
aliquid nominum: ut hic magister. Genitivus: quod per eum genus cuiuslibet
quimus ut hic magistri filius: vel quod rem significamus hic ma-
gistri. Dativus: quod per eum nos dare alicui demonstramus: ut da
huic magistro. Accusativus: quod per eum aliquem accusamus: ut
accuso hunc magistrum. Vocativus: quod per eum aliquem vocamus:
ut o magister. Ablativus: quod per eum nos auferre aliquid cuiuslibet si-
gnificamus: ut auferam a magistro. Dextapota nomina dicta: quod per
sex casus varietates habent: ut est unus. Penetapota quod tantum in
quatuor casibus variantur: ut doctus. Tetraptota quod tantum in quat-
tuor casibus declinantur: ut latus. Triptota quod tantum in tribus:
ut templum. Diptota quod tantum in duobus ut iupiter. Monoptota
quod uno tantum casu utuntur: ut frugi.

De pronominibus

Cap. VII.

Pronomen dicitur: quod per vice nominis ponitur: ne fastidium
faciat nomen ipsum dum iteratur. Nam cum dicimus Vir-
scripsit bucolica: addimus pronomen: ipse scripsit
et georgica: sicque varietas significationis et fastidium
tollit: et ornatu inducit. Pronomina autem aut finita sunt
aut infinita. Finita pronomina dicta: eo quod definiunt certam personam:
ut ego: me enim statim intelligis. Infinita dicuntur: quod non sunt certe
personae. De absentibus enim dicuntur et in certis: ut quis quid. Mi-
nus quam finita appellantur: quod memoracione faciunt notae personae
ut ipse: iste. Tertium est enim de quo dicitur. Possessiva vocantur: eo quod
nos aliquid possidere ostendunt. Nam cum dico meus tuus: definitio
aliquid meum esse vel tuum. Relativa dicuntur: quod ad interrogaciones
referuntur: ut quis est: unde est. Demonstrativa: eo quod habent de-
monstracionis significationem. Alique enim praesentem his demonstra-
mus: ut hic hec hoc. Quae tria et articuli nominantur. Articuli autem
dicti quod nominibus artantur. i. colligantur: cum dicimus hic orator. Inter
articulum autem et pronomen hoc interest: quod articulus tunc est qui no-
mini iungitur: ut hic sapiens: cum vero non coniungitur: demonstrativus:

pnome ē: vt hic & hec & hoc. Dia autē pnoia autē pmogenia sūt aut deductia. Pmogenia dicta sūt qz aliunde originē nō trahūt. Dēc. z. i. sunt. Sinita tria: ego tu ille. Infinita septē: qz. q̄lis. tal. q̄r. tāt. quot. tot. Adin. q̄ finita sex: iste. ipse. hic. is. idē. sui. Possessiuā gng: me. tuus. suus: noster & vester. Reliq̄ autē deductiuā dñr: qz ex illis deducta atqz cōposita existunt: vt q̄spiam aliquis & reliqua.

De verbo. Cap. VIII.

Erub. dñr: eo qz verberato aere sonat vel qz hec ps frequēter i orōne v̄lef. Sūt at vba mētis signa q̄b? hoies cogitatōes suas inuicē loquēdo demonstrāt. Sic at no mē significat psonas: ita vbi scñ dictūqz psonē. In psona vbi agētis & parietis significatio ē. Naz scribo: psonē scñ ē. Itē scriboz: psonē factū idicat s̄z ei a q̄ parit. Verboz gnā duo sūt: grāmaticoz atqz rhetoz. Grāmaticoz i tria cadūt tpa: p̄critū: istās: & futuz: vt fecit: fac: faciet. Rhetoz autē vniuersa oīo vba dñr: veluti v̄bis bōis nos cepit vba bona būit. Vbi nō tñ vba quē i tria cadūt tpa: s̄z vniuersa oīo ē. Verboz spēs sunt: formē: modi: coniugationes & gnā. Formē v̄boz ide dictē: eo qz nos ad vnāquāqz rē iformēt: p has. n. oñdimus qd agam. Perfecta forma dñr a pficiēdo vt lego: tñc. n. dicēdū ē qñ i p̄senti tpe legim. Meditatio oīa sunt a meditātis sensu: vt lecturio. i. legere meditōz. Inchoatiua p̄ meditationē ab ichoantis indicio vt calefco. Frequētatiua a sepi agēdo: vt lectito: clamito. Formē. n. sensuz tenēt: modi declinationē. Nā nescis qd sit declatio: nisi p̄us vidi ceris qd sit sensus. Modi oīi ab eo quē admodū sunt i suis significatōibus. Indicatiū. n. modus dñr qz significatiōem indicātis bz: vt lego. Inpatiūus qz sonū bz iperadi vt lege. Optatiū. qz p ipz optam aligd agere vt vtinā legerē. Cōiunctiūus qz ei p̄iūgē aligd: vt locutio plena sit. Nā qñ dicis: cū clamē: pēdet sensus. Oī si dicā clamē q̄re putas qz ta ceā: plenus ē sensus. Infinitiuus dñr eo qz tpa definiens p̄o nā vbi nō definit: vt clamare: clamasse. Cui si adiungas p̄o nā: clamare oīeo oīes dñr: sit q̄si finitū. Impsonal dñr qz idi get psona nois v̄l pnois: vt legit: addis psonā a me a te ab illo: & plene sentit. S̄z ifinitiuus modus psona tñ vbi egz. Impsonal v̄o vel pnois psona vel nois. Cōiugatio dñr eo qz p̄eā ad vnū sonū m̄ta p̄iūgūt. Docet. n. i quā syllabā creat futuz tps: ne p̄ iperitiā qd dicat legebo p legā. Naz p̄ma & scōda mittūt futuz tps i bo & i boz: tertia i am & i ar. Genera v̄boz iō dicta qz gignūt: nā actio aduycis & gignit passiūz: rursum passiuo adimis & parit actiū. Ipsa at actia dñr: qz agūt vt v̄bero: & passiuā qz patiūt: vt v̄beroz. Neutralia qz nec agūt nec patiūt: vt iaceo sedeo. His si r lras aduycis nō sonāt latia. Cōia at dñr qz agūt & patiūt: vt āplector. Dēc s̄lfr deposita r lra latia nō sunt. Deponētia v̄o dñr: qz depo nāt futuri tps p̄icipiū a significatōe passiua qd exit i oīs vt gloriādus.

De aduerbio. Cap. IX.

Duerbiū dictū ē eo qz v̄bis accedat vtputa bñ legi. Bñ aduerbiū ē: legi v̄bū. Inde g aduerbiū qz semp v̄bo iūctū adimpleat. Uerbiū. n. solū sensuz iplet vt scribo. Aduerbiū at sine v̄bo nō bz significatiōē plenā: vt hodie. Aduycis illi v̄buz hodie scribo: & iuncto v̄bo implesti sensum.

De participio. Cap. X.

Articipiū dictū qz nois & vbi p̄es capiat q̄si partica piū. A noie. n. v̄dicat sibi gnā & casus: a v̄bo tpa & significatiōes: ab vtrogz numez & figuram.

De coniunctione. Cap. XI.

Oniunctio oīa: eo qz sensus sentētiāsqz p̄iūgat. Dēc. n. p̄ se nihil valet: s̄z i copulatōe p̄monū q̄si qdā exbi bet glutinūz: aut. n. noia lociat: vt Aug. & Diero. aut vba: vt scribit & legit. Una at vis oīz sine copulēt sine disingant. Copulatiō at p̄iūctōes dictē: eo qz sensuz v̄l psonas p̄iūgat: vt ego & tu eam ad foz: ipz & sensuz p̄iūxit. Disiūctiō dictē qz dislūgūt res & psonas vt ego aut tu faciamus. Subiūcti

ne dñr: qz subiungunt vtqz. Dicim. n. regiqz hoīqz deoqz non dicimus qz regi qz boī qz deo. Expletivū dictē qz explet p̄positā rē: vtputa si hoc nō vis saltē illud fac. Lōes noian tur: qz vbi vim p̄ponuntur & subiunguntur: vt igitur hoc faciam: hoc igitur faciā. Cāles dicuntur a cā: eo qz aliquid cogitēt facere. vtputa occido illū qz bz anz. Rōnales dñr a rōne q̄ qsqz v̄rit i faciēdo: vt quō euz occidā ne agnoscar: veneno an ferro.

De p̄positione. Cap. XII.

R̄positio dicta qz noib? p̄ponat & v̄bis. Accusatiō p aut & ablatiō p̄positōes a casib? qbus seruiunt dictē. Lōq̄lares v̄o qz lōq̄lis. i. v̄bis semp coherent: nec ali qd valēt solē positē. vt dñr. Cōiuncti v̄o verbi figurā faciūt. vt diduco distrabo.

De iteriectōe. Cap. XIII.

Iteriecto ē vocata: qz p̄mōib? iteriecta. i. iterposita affectū p̄moti aīmi exp̄mit: sic cū dñr ab exultāte va: a dolēte heu: ab irascēte be: a timēte hei. Quē voces q̄rūcūqz lignaz p̄p̄ic sūt. nec i aliā lignā facile trāsserūt.

De voce. Cap. XIII.

Or ē aer ictus sensibil auditi: q̄tū i ipso ē. Dis vox aut articulata ē aut p̄fusa. Articulata ē hoīz: p̄fusa aīaliū. Articulata ē quē scribi p̄t. p̄fusa quē scribi nō p̄t.

De syllaba. Cap. XV.

Syllaba gr̄ce. latiqz cōceptio sine p̄plexio dñr. Naz syl laba dicta oīo: τὸν σὺλλᾶβον εἶν. i. a cōceptio ne l̄fay. οἱ ἁλλᾶβον εἶν. n. dñr p̄cipere. Un & v̄e illa ē syllaba q̄ ex plib? nascit l̄ris. Nā vnā vocalē p syllaba abusiue n̄ p̄pue dicim? q̄ nō taz syllaba dicēda ē: q̄ rō tēpoz. Sylla be aut aut breues sūt aut lōge aut cōes. Breues vocatē qz nūqz p̄duci p̄t. Lōge qz semp p̄ducit: & nūqz corripit p̄t. Lōes aut qz p scribētis arbitrio cū nēctas cogit & p̄ducit & corripunt. Lege donatū. Jō aut syllabē lōge breuesqz di cūnt. qz p̄ varias vocū moras aut dupla aut simpla spacia tps b̄re vidēt. Dipthhōge syllabē gr̄co noie dictē. q̄ i eis binē vocales iungant. Ex his apud nos veras cē icim? q̄t: tuō: ae. oe. au. eu. Ei vero apud maiores tñ celebrata fuit. Syllaba autē apud metricos iō semipes noiat qz sit dimi dius pes. Nā pes duab? p̄stat syllabis. Cū ḡ syllaba vna ē: quasi dimidius pes ē. Dyonisi? l̄ntius syllabaz oīuz singu las formas aptissimas fecit: ob id statua honoratus est.

De pedibus. Cap. XVI.

Edes sūt q̄ certis syllabaz tpib? iisunt nec a legit mo spacio vnqz recedūt. Pedes dñr eo qz p ipsos me tra ambulēt. Naz sic nos pedibus iēdimus: ita mētra q̄si pedib? gradiūt. Pedes aut oēs. i. z. 4. sūt: dissyllabi q̄tū: trissyllabi octo tetrasyllabi. iō. pentasyllabi. 3z. hexasyllabi. 64. Vbz ad q̄tūoz aut syllabas pedes dñr: reliquē scigic vocant. Ipsi aut pedes hñt spāles causas noīuz q̄re ita vo cent. Pirrichius dict? ē qz bic assidue vel i certamie v̄l i lu do puerili sepi frequētabat. Spōde dñr: qz tractim sonat. Nā spōdens tract? qdā dñr. i. son? q fundebat circa aures sa crificantiū. Un & bi qz tibys caneāt i sacris gētiliū spōdia les noīabant. Trocheus vero ab eo dict? ē qz celebrē d̄uer sionē faciat cantilenē: & q̄si rota velociter currat i metris. Trochos. n. gr̄ce rota dñr. Jābus dictus est qd iou. βίβειν gr̄ci detrabere dixerūt. D̄. n. carmie oēs inuēctōes vel de tractōes iplere poetē sūt soliti. dñr at nomē ab eo qz velu ti venenū quodā mō maledicti aut linioz ifundat. Tribra chus qz & chor? appellat dict? qz sit ex trib? breuib?. Molo sus dict? a saltatōe moloz: quā exerceūt armati. Ana pestus gr̄ce dñr repcussus. Gr̄ci. n. anapestin repcussiones dicūt. Qui iō dñr repcussus eo qz repentiā a dactylo. Est. n. illi cōtrari. dactylus a digito dict? qz a lōgioze nodo ichoās i duas definit breues. Sic & iste pes iūcturā vnā bz lōgam & duas breues. Un & man? oppansa palma dñr: & pēdētes di giti dactyli. Amphibrac? qz i v̄traqz pte breuē b̄eat: lōga in medio iteriacēte. Brachis. n. breuis dñr. Amphimachus: qz

duchne & ide lōge bēant i medio iclusaz breuē. Macro-
n. grece lōgus dī. Bachius appellatus ē: eo q̄ isto pede ba-
chia. i. liberi sacra celebrabāt. Antibachi? vel palimbachi?
dictus qz tract? a bachio ē. Proceleusmatic? eo q̄ sit ad ce-
leuma canētū aptus. Dispōdeus aut? & ditroche? & dyābus
dci q̄ geminis p̄tēt iābis spōdeis vel trocheis. Antispast?
q̄ sit ex d̄rys syllabis: ex breui. f. & lōga ex longa & breui. Lo-
riāb? vero qz ex hoc pede p̄positū carmē choris aptissimū
sit. Jonici sane pp̄ numeroz. i. q̄lē sonū dci: bñt. n. binas lō-
gas syllabas binasq; correptas. p̄cones dci ab inētoze. Lō-
stant ipsi ex vna lōga & trib? breuibz: q̄ lōga iuxta noia eo-
rū variatiz ē cōstituta. Epitriti vocati q̄ semp tres lōgas ha-
beāt syllabas & vnā breuē. Sicigic? at? k̄t pentasyllabi & he-
xasyllabi pedes: dicti apud grecos sicigic? quasi quēdā decli-
natiōes. S; hi nō sunt pedes s; appellant p̄tasyllabi & he-
xasyllabi qz vltra qnq; & sex syllabas nō pcedūt: vñ nō o3
in carmine has syllabas q̄libz excedere nomē: vt cartha-
ginēsiuz: hierosolymitanoz: & constantinopolitanoz. Acci-
dunt vnicuiq; pedi arsis & thesis. i. eleuatio & depositio vo-
cis. Neq; enī iter vocis pedes dirigere poterūt: nisi alterna
vice leuent? & deponā: vt arma: ar eleuatio ē: ma depositio.
In his duob? p̄ diuisiones pedes legitimi colligunt: vt duo
ad duo. Equa diuisio ē quotiēs arsis & thesis equali tēporū
diuisiōe cēdunt: vt q̄ttuor ad duo. Dupla q̄tiēs ex his vnū
altex duplo vincit. Sescupla vero ē quotiēs vnū altex se-
scuplo supat: dimidietate nūeri: vt tria ad duo. In simpla
enī eius parte vnū plus inuenit: in dupla vno minus habe-
tur. Sescuplū enī dimidiū dupli dicif. Triplū ē qm̄ maior
ps ter p̄inet totū minus. i. tria & vnū. Epitritū ē qm̄ minus
cōtinet a maiore: & ei? tertia pars. Cēdūt vero pedū mēbra
vel p̄ equalitatē vel p̄ duplū vel p̄ scuplū vel p̄ triplū vel
p̄ epitritū. Patimur ergo in equa hos pedes. Pirrichiuz
.vi. .vi. vt fuga: c̄q. Spōdeū. .ii. .ii. vt c̄tas: c̄q. Da-
ctylū. .ii. .vi. .vi. vt menalus: c̄q. Anapestū. .vi. .vi. .ii. vt
erato: equa. Dispondeū. .ii. .ii. .ii. .ii. vt oratores: c̄q.
Proceleusmaticū. .vi. .vi. .vi. .vi. vt anicula. Diambū
.vi. .ii. .vi. .ii. vt p̄p̄nitas: equa. Ditrocheū. .ii. .ii.
.vi. .ii. .vi. vt cantilena: c̄q. Antispastū. .vi. .ii. .ii. .vi.
vt salonin? equa. Loxiambū. .ii. .vi. .vi. .ii. vt armipo-
tens: equa. Item in dupla partimur hos pedes. Tro-
cheū. .ii. .vi. vt meta. dupla. Jambū. .vi. .ii. vt parens.
dupla. Molosm. .ii. .ii. .ii. .ii. vt c̄neas. dupla. Tri-
brachū. .vi. .vi. .vi. vt macula. dupla. Jonicū maiore. .ii. .ii.
.vi. .vi. vt iunōius. dupla. Jonicū minore. .vi. .vi. .ii. .ii.
vt diomedes. dupla. Un? vō tñ ē q̄ tripla partitiōe diui-
dif: q̄ ē maxima: atq; ideo minime metris adest. Amphi-
brach? .vi. .ii. .vi. vt carina. triplex. Sescuplū aut? hi sunt.
Amphimacrus. .ii. .vi. .ii. vt insule. sescuplū. Bachi?
.vi. .ii. .ii. vt achates. sescuplū. Antibachi? .ii. .ii. .ii.
.vi. vt natura. sescuplū. P̄con prim? .ii. .vi. .vi. .vi. vt legi-
tim? sescuplū. P̄con secundus. .vi. .ii. .vi. .vi. vt colonia. se-
scuplū. P̄con tertius. .vi. .vi. .vi. .vi. vt menedemus. sescup-
plū. P̄con quartus. .vi. .vi. .vi. .ii. vt celeritas. sescuplū.
Restāt quos epitrita partitiōe diuidimus. Epitritus
primus. .vi. .ii. .ii. .ii. vt sacer dotes. epiter. Epitritus se-
cūsus. .ii. .vi. .ii. .ii. vt cōditores. epiter. Epitrit? ter-
tius. .ii. .ii. .vi. .ii. vt demosthenes. epiter. Epitrit?
q̄rt? .ii. .ii. .ii. .vi. vt fescennin? epiter. Sūt igit? hi. c̄q.
.x. dupli vero. s. triplū vn? sescuplū. & epitriti q̄ttuor. Nu-
merus autem syllabarū in pedibus duobz vsq; ad sex
protenditur: vltimus enim non p̄cedit qz vsq; ad sex syl-
labas tendunt pedes. Tempora in pedibus sunt: vt quāta
vnusq; pes habeat. Resolutio est pedū quādo pro vna
longa duē breues ponuntur: aut pro duabus longis q̄ttuor
breues ponuntur: vt sectaq; interunt abiete costas. Abiete
nunc resolutio est spondei in proceleusmatico: in qua reso-

lutione semper synalephā sequitur Virgilius. Ex vna autē
longa duē breues fiunt: ex duabus autem breuibz longa
nunq; fit. Sindi enim solida possunt: solidari scissa non pos-
sunt. Figura est cuius nota syllabē agnoscuntur. Ubi enī
circuli partem inferiorem bis positam aspicias: pirrichius
est. .vbi i geminatam iacentem spondeus. .vbi nota longa i iacēs ē.
Metra pedibus accidunt: vt a trocheo trochaicū: a da-
ctylo dactylicum: a iambo iambicū: de quibus paulopost
dicendum est.

De accentibus

Cap. XVII.

Accentus qui grece prosodia dicitur: ex gre-
co nomen accepit. Nā grece pros: latine ad:
oden grece: latine cantus est. Hoc enim no-
men de verbo ad verbum expressus est. La-
tini autem habent & alia nomina. Nam ac-
centus & tonos & tenozes dicunt: quia ibi so-
nus crescit & desinit. Accentus autē dictus

q̄ iuxta cantum sit: sicut aduerbium quia iuxta verbū est.
Acutus accentus dictus q̄ acuat & erigat syllabam: grauis
q̄ deprimat & deponat. Est enim contrarius acuto circun-
flexus: quia de acuto & graui constat. Incipiens enī ab acu-
to in grauem desinit: atq; ita dum ascendit & descendit: cir-
cunflexus efficitur. Acutus autem & circunflexus similes
sunt. Nam vtraq; leuat syllabam. Grauis contrarius am-
bobus videtur. Nam semper deprimat syllabas cum illi le-
uent: vt vnde venit titan? & nox vbi sidera condit: vnde hic
grauis est: minus enī sonat q̄ acutus & circunflexus. Mo-
nosyllaba autem pars orationis si naturaliter breuis est vt
vir: aut positione longa vt ars: acutum accentum habebit.
Si vero naturaliter longa vt res: circunflexum. Dissyllaba
pars orationis si priorem naturaliter longam habet: & vlti-
mam breuem: circunflexitur vt musa. Aliter acuitur. Tri-
syllaba pars orationis: si mediam breuem habet vt tibia:
tunc primam acuius. Si vero naturaliter longam habet
secundam: & vltimam breuem: vt metellus: tunc mediam
circunfleximus. Terrasyllaba autem & pentasyllaba ratio-
ne trisyllabarum retinentur. Grauis accentus cum vno
accentu poni potest in dictione vna: cum vtrisq; nunq; vt
catullus. In composita dictione vnus accētus est vt armi-
potens omnipotens. Accentus autem reperti sunt vel pro-
pter distinctionem: vt viridiq; in litore conspicitur sus: ne
dicas vsus vel propter pronunciationem: ne dicam meta
breuiter: & non producte meta: vel discernendē ambiguita-
tis causa vt ergo. Nam cum producitur go: causam signifi-
cat: cum corripitur coniunctionem.

De figuris accentuum.

Cap. XVIII.

Figurę accentuum. x. sunt: quę a grammaticis pro
verborū distinctionibus apponuntur.

Oria id est acutus accētus: linea a sinistra par-
te in dextrā partem sursum ducta fit ita.

Baria id ē grauis linea a summo sinistro in de-
xtram deposita fit ita.

Perispomene id est circunflexus: linea de acu-
to & graui facta exprimitur ita.

Macra autem id est longa virgula iacens
est ita.

Brachia id est breuis pars circuli inferior ia-
cens est ita.

Dyphen. i. coniunctio qz duo verba coniungit
subiecta v̄gula versui circūflexa fit ita.

Diaſtole. i. diſtinctio q̄ e contrario ſeparat dex-
tra pars circuli ſuppoſita v̄ſui fit ita.

Apoſtrophos poſ itez circuli dextra ⁊ ad ſūmas
l̄ras appoſita fit ita. Qua nota deſſe oñdī i
f̄mōe v̄ltias vocales: vt tribūal p̄ tribunale.
Daſian qd̄ interpretat̄ aſpiratione. i. vbi b. littera
poni debet tali figura notatur.

Pſile quod interpretatur ſiccitas ſive purum
id eſt vbi b. littera eſſe non debet: tali nota
oſtenditur.

Quoz duoz accentuū figuraz latini ex ipſa l̄ra aſpirationis
fecerunt. Un̄ ſi iūgas has facis eandē aſpirationis notam.
Rurſum ſi mediū eius apicē ſcindis daſian ⁊ pſilen facis.

De poſitura.

Cap. XIX.

Poſitura ē figura ad diſtinguēdos ſēſus p̄ co-
la ⁊ cōmata ⁊ periodos: q̄ dū ordine ſuo ap-
ponit̄: ſenſū nobis lectiōis oñdit. Diſte aut̄
poſiture: vel qz p̄ctis poſitis annotat̄: vel
qz ibi vox p̄ itervallō diſtictiōis deponitur.
Has greci theſis vocant. latini poſituras.

Prima poſitura ſubdiſtictio d̄r: eadē ⁊ cōma. Media diſti-
ctio ſeq̄ns ē: ipſa ⁊ cola. Ultima diſtictio q̄ totā ſniam clau-
dit: ipſa ē p̄od: cui⁹ vt dixim⁹ p̄tes ſūt cola ⁊ cōma: qz ol-
uerſitas p̄ctis diuerſo loco poſit̄ oñſat. Ubi. n. i. initio p̄
nūciatōis nec dū plena ſēſui poſ ē ⁊ tñ respirare oportet: fit
cōma. i. p̄ticula ſēſus p̄ctusqz ad vnā l̄ram ponit̄: ⁊ vocat̄
ſubdiſtictio ab eo qz p̄ctū ſubtus. i. ad vnā l̄ram accipit:
vbi at̄ i ſeq̄ntib⁹ iā ſniam ſenſū p̄ſtat: ſz adhuc aliqd̄ ſupeſt de
ſnīe plenitudie: fit cola: mediāqz l̄raz p̄cto notam⁹ ⁊ medi-
am diſtictiōē vocam⁹: qz p̄ctus ad mediā l̄raz ponimus.
Ubi vō iā p̄ grad⁹ p̄nūciādo plenā ſnīe clauſulā facim⁹: fit
periodus: p̄ctusqz ad caput l̄re ponim⁹: ⁊ vocat̄ diſtictio: id
ē diſtictio: qz itegrā ſepat ſnīaz. Hoc qd̄ apd̄ oratores. Le-
teruz apd̄ poetas vbi i v̄ſu poſt duos pedes ſyllaba remāet
cōma ē: qz ibi poſt ſcāſionē p̄ciſio vbi facta eſt. Ubi vō poſt
duos pedes de p̄te orōnis nihil ſupeſt: colon ē. Tot⁹ at̄ ver-
ſus periodus eſt.

De notis ſentētiarū. Cap. XX.

Petere qdā ſcripturaz notē apd̄ celeberrimos
auctores fuerūt: q̄ſqz antiq̄ ad diſtinctionē ſcripturaz
carminib⁹ ⁊ h̄ſtoriz ap-
poſuerūt. Nota ē figura p̄p̄a i l̄re modū po-
ſita ad demōſtrādā vnāquāqz vbi ſnīarūqz
ac v̄ſu rōnez. Notē aut̄ v̄ſibus apponitur:
numero. 26. q̄ ſunt noibus iſra ſcriptis.

Aſteriscus apponit̄ i his q̄ omiſſa ſūt vt illuce-
ſcat p̄ eā notā q̄ deſſe vidēt̄. Stella. n. o. r̄h̄p
greco f̄mone d̄r: a quo aſteriscus ē deriuatus.

Obelus. i. virgula iacens apponit̄ in verbis v̄l
ſentētis ſup̄flu e iteratis: ſue in his locis vbi
lectio aliq̄ falſitate notata eſt: vt q̄ſ ſagitta ingulet ſup̄na
cua atqz falſa p̄ſodiat. Sagitta. n. grece obelus
dicitur.

Obelus ſuper ne appūctat̄ ponit̄ in his de qb⁹
dubitat̄ v̄trū ſolli debeat nec ne apponi.

Limmiscus. i. virgula inter geminos punctos
iacēs apponitur in his locis que ſac̄e ſcriptu-
rē interpretes eodem ſenſu ſed diuerſis ſermonibus tran-
ſulerunt.

Antigraphus cum puncto apponitur: vbi i trā-
ſlationibus diuerſus ſenſus habetur.

Aſteriscus cum obelo: hac p̄p̄ie ariſtarchus
v̄tebatur: in his verſibus qui nō ſuo loco poſi-
tierant.

Paragraphus ponitur ad ſeparandas res a re-
bus que in cōnexu occurrūt: quēadmodū in ca-
talogo loca a locis ⁊ regiōes a regiōib⁹: i agōe

premia a p̄m̄is: certamina diuerſis cartaminib⁹ ſepan-
t. Poſitura eſt figura paragrapho contraria: ⁊ iō
ſic formata: quia ſicut ille principia notat: ita
iſta ſines a principijs ſeparat.

Diſſidia circuli pars inferior cum puncto ponit̄
tur in his locis vbi q̄ſtio dubia ⁊ obſcura aperiri
vel ſolui non potuit.

Antifigma ponitur ad eos verſus quozū ordo
permutādus eſt: ſicut ⁊ in antiquis auctorib⁹
poſitum inuenitur.

Antifigma cuꝝ puncto ponitur in his locis vbi
in eodeꝝ ſenſu duplices verſus ſunt: ⁊ dubita-
tur qui potius eligend⁹ ſit.

Diple: hac ſcriptozes n̄ri apponūt i libris eccle-
ſiaſticoꝝ viroz ad ſeparanda vel demonſtrā-
da teſtimonia ſanctarū ſcripturarū.

Diple piſtichō. hac p̄m⁹ leogaras ſyracuſanus
poſuit hōericis v̄ſib⁹ ad ſepatōēz oliꝝpi a celo.

Diple piſtigne. i. cū geminis p̄ctis. hac antiq̄ i
his apponebāt: qz zenodotus ephēſius non re-
cte adiecerat: aut detraxerat: aut permutauerat: i his ⁊ no-
ſtri ea v̄ſi ſunt.

Diple obeliſimene interponit̄ ad ſeparandos i
comedijs vel tragedijs periodos.

Auerſe quotiēs ſtrophe ⁊ antithrophus iſerit̄.

Auerſa cū obelo ad ea poſit̄ q̄ ad aliqd̄ ſpiciūt:
vt nos ne tibi fluxus p̄hygie res v̄tere fundo
cōamur: nos an miſos qz troas achivis obiect̄.

Diple ſup̄ne obelata ponitur ad cōditiones lo-
corū ac temporū perſonarūqz mutatas.

Recta ⁊ auerſa ſuperne obelata ponitur fini-
ta loco ſuo: monade ſignificante ſimileꝝ ſeq̄n-
tem quozqz eſſe.

Leraunium ponitur quotiēs multi verſus im-
probātur: nec per ſingulos obelantur. Lerau-
nium enim fulmen dicitur.

Chriſanon. hec ſola ex voluntate vniuſcuſqz
ad aliquid notādum ponitur.

P̄hietro. i. fortis: hec vbi aliquid obſcuritatis
eſt ob ſollicitudinem ponitur.

Anchōra ſuperior ponitur: vbi aliquā res ma-
gna omnino eſt.

Anchōra inferior vbi aliquid viliffime aut in-
cōuenientius denunciātum eſt.

Eronis tñ in fine libri apponitur.

Alont⁹ nota q̄ ad mēdas adhibet̄. Quēſt talie
note libroz p̄ aḡcēd̄ his q̄ p̄ extrēitates pagi-
narū exponūt: vt vbi lectō i limiari b⁹ ſignū i-
uenerit ad textū recurrēs ei⁹ ſmōia v̄l v̄ſi
culi ſciat eē expōnē cui⁹ ſimilē ſup̄iacentē notā iuenerit.